

РЕШЕНИЕ

№ 34481

гр. София, 04.09.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 36 състав, в
публично заседание на 25.06.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наташа Николова

при участието на секретаря Виктория Вълчанова, като разгледа дело номер **3660** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е с правно основание чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/, във връзка с чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.
Образувано е по жалба на С. Н. Г., ЕГН [ЕГН], чрез адв. М. Б., срещу Заповед № ЗСПД/Д-С-ВР/536/02.03.2026 г. на Директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – В., в частта, с която е отказано отпускане на месечна помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане за минал период до една година назад от подаване на заявлението.
В жалбата са изложени съображения за незаконосъобразност на оспорената заповед поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на административнопроизводствените правила и несъответствие с целта на закона. Твърди се, че детето И. С. Г. е с установено трайно увреждане 85 %, съгласно Експертно решение на ТЕЛК № от г., с определена дата на инвалидизация 24.04.2024 г. и пожизнен срок на инвалидността. Посочва се, че след постановяване на експертното решение майката на детето М. Н. Г. е подала заявление за отпускане на помощ по чл. 8д от ЗСПД, но същата не е получила помощта, като е изоставила детето и е с неизвестно местонахождение. Твърди се, че жалбоподателят фактически полага грижи за детето, а с Определение рег. № 6718/17.02.2026 г. на Софийския районен съд му е предоставено упражняването на родителските права до окончателното решаване на спора. Поддържа се, че заявлението на майката от 10.02.2026 г. е подадено в тримесечния срок по чл. 8д, ал. 8 от ЗСПД и че жалбоподателят е подал собственото си заявление непосредствено след предоставянето на родителските права. Иска се отмяна на оспорената заповед в обжалваната част и връщане на преписката на административния орган със задължителни указания за прилагане на чл. 8д, ал. 8 от ЗСПД и определяне на начална дата на помощта от м. ноември 2025 г.

В съдебно заседание жалбоподателят не се явява и не изпраща представител. Процесуалният му представител адв. М. Б., редовно уведомена, е депозирала писмено становище, с което моли да бъде даден ход на делото, поддържа жалбата, моли да бъде приета административната преписка, излага становище по същество и претендира присъждане на направените разноски.

Ответникът – Директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – В., редовно призован, не се явява и не изпраща представител.

Софийска градска прокуратура, редовно призована, не изпраща представител.

Въз основа на съвкупната преценка на събраните по делото доказателства съдът приема за установено следното от фактическа страна:

Детето И. С. Г., ЕГН [ЕГН], е с установено трайно увреждане 85 %, съгласно Експертно решение на ТЕЛК № от г., с определена дата на инвалидизация 24.04.2024 г. и пожизнен срок на инвалидността. След постановяване на експертното решение майката на детето – М. Н. Г., е подала в Дирекция „Социално подпомагане“ – В. заявление-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-ВР-359/10.02.2026 г. за отпускане на месечна помощ по чл. 8д от ЗСПД.

Със Заповед № ЗСПД/Д-С-ВР-359/02.03.2026 г. Директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – В. е отказал на М. Н. Г. отпускането на месечна помощ за детето, като е приел, че същата не упражнява родителските права по отношение на детето съобразно Определение рег. № 6718/17.02.2026 г. на Софийския районен съд. По гр. д. № 20261110101742 по описа на Софийския районен съд, 9 състав, е постановено Определение рег. № 6718/17.02.2026 г., с което до окончателното решаване на спора на жалбоподателя С. Н. Г. е предоставено упражняването на родителските права по отношение на детето И. С. Г..

На 26.02.2026 г. С. Н. Г. е подал заявление-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-ВР-536 до Дирекция „Социално подпомагане“ – В. за отпускане на месечна помощ по чл. 8д от ЗСПД.

С оспорената Заповед № ЗСПД/Д-С-ВР/536/02.03.2026 г. на С. Н. Г. е отпусната месечна помощ за отглеждане на едно дете с трайно увреждане в размер на 291,44 евро, за периода от 01.02.2026 г. до 31.03.2036 г. За периода преди 01.02.2026 г. помощ не е отпусната.

Съдът, като обсъди събраните по делото доказателства, направените в жалбата оплаквания, становището на процесуалния представител на жалбоподателя и като извърши цялостна проверка на законосъобразността на оспорения административен акт на основание чл. 168, ал. 1, във връзка с чл. 146 от АПК, направи следните правни изводи:

Жалбата е подадена в срока по чл. 149, ал. 1 от АПК, срещу годин за обжалване административен акт, от надлежна страна, чиито права и законни интереси са засегнати от него, поради което е процесуално допустима.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Оспорената заповед е издадена от материално и териториално компетентен административен орган – Директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – В., чиято компетентност произтича от чл. 10, ал. 4 от ЗСПД.

Заповедта е издадена в писмена форма, но не отговаря на изискванията за мотивираност на административния акт.

Съгласно чл. 59, ал. 2, т. 4 от АПК административният акт следва да съдържа фактически и правни основания за издаването му. Изискването за мотивираност има съществено значение, тъй като дава възможност на адресата да разбере съображенията, въз основа на които административният орган е формирал волята си, да организира защитата си и позволява на съда да упражни ефективен контрол за законосъобразност на акта.

В случая в оспорената заповед е посочено единствено, че помощта се отпуска от 01.02.2026 г. до 31.03.2036 г., но не са изложени никакви съображения защо не се уважава искането за отпускане

на помощ за предходния период.

Не е обсъждана разпоредбата на чл. 8д, ал. 8 от ЗСПД, не са изложени съображения относно подаденото по-рано заявление от майката на детето и не са обсъдени настъпилите промени в упражняването на родителските права.

Следователно липсват фактически и правни основания относно обжалваната част на акта, поради което заповедта е постановена при съществено нарушение на изискванията за форма и мотивираност на административния акт.

Наред с изложеното, оспорената заповед е издадена и в противоречие с материалния закон.

Съгласно чл. 8д, ал. 1 от ЗСПД месечните помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, се предоставят на родители (осиновители), когато отглеждат деца с трайни увреждания, независимо от доходите на семейството.

Съгласно § 1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на ЗСПД „дете с трайно увреждане“ е дете/лице до 20-годишна възраст с определени 50 и над 50 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност. В случая детето И. С. Г. е с определени 85 % вид и степен на увреждане и поради това представлява дете с трайно увреждане по смисъла на закона.

Съгласно чл. 8д, ал. 8 от ЗСПД месечната помощ по ал. 1 се отпуска от първо число на месеца, през който е определена датата на инвалидността в експертното решение на ТЕЛК/НЕЛК, но не повече от една година назад, считано от месеца на подаване на заявлението-декларация, ако то е подадено в тримесечен срок от датата на решението, като размерът на помощта за периода преди подаването на заявлението-декларация е 50 на сто от размера на помощта, определен по реда на ал. 3 за съответната година.

В случая датата на инвалидизация, посочена в Експертно решение на ТЕЛК № е от г. Поради това правото на подпомагане е възникнало при установяване на трайното увреждане, но законът поставя ограничение относно максималния период, за който помощта може да бъде отпусната назад във времето.

При заявление, подадено през м. февруари 2026 г., едногодишният период назад обхваща периода от 01.02.2025 г. нататък. Следователно при наличие на останалите законови предпоставки помощта за минал период не може да бъде отпусната по-рано от тази дата.

По делото е установено, че на 10.02.2026 г. майката на детето М. Н. Г. е подала заявление за отпускане на помощ по чл. 8д от ЗСПД. От представените доказателства се установява също така, че по това заявление административният орган се е произнесъл с отделна заповед, с която е отказал предоставянето на помощта на майката поради липсата на упражнявани от нея родителски права.

След постановяване на привременните мерки с Определение рег. № 6718/17.02.2026 г. на Софийския районен съд упражняването на родителските права е предоставено на жалбоподателя С. Н. Г.. Само девет дни по-късно – на 26.02.2026 г., същият е подал заявление-декларация за отпускане на помощта.

При така установената фактическа обстановка съдът намира, че административният орган е следвало да извърши цялостна преценка на всички относими обстоятелства, включително на заявлението на майката от 10.02.2026 г., постановления по него отказ, определението на Софийския районен съд от 17.02.2026 г. и последващото заявление на бащата от 26.02.2026 г.

Помощта по чл. 8д от ЗСПД е предназначена да подпомага отглеждането на дете с трайно увреждане и да осигури необходимата подкрепа за неговото отглеждане в семейна среда. В случая промяната е настъпила в лицето, което упражнява родителските права и фактически полага грижи за детето.

При тези конкретни обстоятелства не може да бъде споделен формалният подход, при който промяната в лицето на правоимащия родител би довела до загубване на възможността за предоставяне на помощта за минал период, въпреки че същата е била заявена пред административния орган по отношение на същото дете в рамките на срока по чл. 8д, ал. 8 от ЗСПД.

Жалбоподателят е предприел действия за получаване на помощта непосредствено след като с определението на Софийския районен съд му е предоставено упражняването на родителските права. Следователно административният орган е следвало да обсъди в пълнота възможността за отпускане на помощта за минал период, включително с оглед своевременно подаденото заявление от майката и последващото придобиване на качеството на правоимащо лице от жалбоподателя.

В този смисъл отказът да бъде приложена разпоредбата на чл. 8д, ал. 8 от ЗСПД, без да бъдат изложени мотиви относно конкретните факти и без да бъде обсъдена последователността на заявленията и промените в упражняването на родителските права, представлява неправилно приложение на материалния закон.

При новото произнасяне административният орган следва да съобрази, че при наличие на законовите предпоставки помощта за минал период може да бъде отпусната, при спазване на ограниченията и условията на чл. 8д, ал. 8 от ЗСПД, включително относно размера на помощта за периода преди подаването на заявлението-декларация.

С оглед изложеното оспорената заповед следва да бъде отменена в обжалваната част, а административната преписка да бъде върната на административния орган за ново произнасяне при съобразяване с дадените в настоящото решение указания по тълкуване и прилагане на закона.

С оглед изхода на спора и на основание чл. 143, ал. 1 от АПК жалбоподателят има право на разноски. По делото е представен договор за правна защита № 05865219/03.2026 г., съгласно който е договорено адвокатско възнаграждение в размер на 250 евро. Доколкото разноските са доказани и са направени във връзка с настоящото производство, същите следва да бъдат присъдени в полза на жалбоподателя.

Водим от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ, във връзка с чл. 173, ал. 2 и чл. 143, ал. 1 от АПК, Административен съд – София-град, Трето отделение, 36 състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ по жалбата на С. Н. Г., ЕГН [ЕГН], Заповед № ЗСПД/Д-С-ВР/536/02.03.2026 г. на Директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – В., В ЧАСТТА, с която е отказано отпускането на месечна помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане за периода преди 01.02.2026 г., като незаконосъобразна.

ВРЪЩА административната преписка на Директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – В. за ново произнасяне по заявление-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-ВР-536/26.02.2026 г., при спазване на дадените с настоящото решение указания по тълкуване и прилагане на закона относно възможността за отпускане на месечната помощ по чл. 8д от ЗСПД за минал период.

ОСЪЖДА Дирекция „Социално подпомагане“ – В. да заплати на С. Н. Г., ЕГН [ЕГН], сумата от 250 (двеста и петдесет) евро, представляваща разноски по делото за адвокатско възнаграждение.

Решението е окончателно на основание чл. 10, ал. 6, предложение второ от ЗСПД.

СЪДИЯ:

